

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Summæ Theologicæ Scholasticæ Et Moralis

In Quatuor Partes Distributæ

In qua de Incarnatione Verbi & Mysteriis vitæ Christi, nec non de Sacramentis in genere & singulis in specie succinctè & dilucidè tractatur

Herincx, Wilhelm

Antverpiæ, 1675

Qu. V. Qualis Dispositio requiratur ex parte corporis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72963](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72963)

ordinarii, quia nimirum causâ subsistente non solent fideles fidere proprio, sed Confessarii iudicio. Unde mens & ratio legis est eadem ac generalis, quando iusta causa & impedimentum adest: cum etiam arbitrium Confessarii debeat in iusta causa fundari. Aliàs quoque habens impedimentum se solo excusans, si ad securitatem ex-peteret arbitrium Confessarii, deberet postea ex lege communicare; non autem, si tacuisset: quod absolum apparet.

47.
Satis ob-
jectionibus.

Dices I. Ordinarii seu iudices cogunt incurios communicare postea, idque sub poenis & censuris. Resp. in primis, tales fortè sequi opinionem alteram. Deinde (quidquid de hoc sit) poenas minantur ob delictum in ommissa Communionem patratum: cum enim propterea mereantur poenam, & Jus nullam latæ sententiæ apponat, Iudices illam minantur se illaturos, non ob peccatum continuatum ommissæ Communionis, quasi adhuc obligantis, sed ob peccatum præteritum; ob quod tamen non infligerent illam, nisi supposito, quòd nolint postea communicare. Deinde hoc ipsum possunt eis injungere per modum poenæ, quòd communicent postea.

Dices II. Qui ex consilio proprii Sacerdotis seu Confessarii distulit communionem tenetur postea; ergo etiam qui ex incuria: ne alioquin malitia ei patrocinetur. Resp. Neg. C. quia prius in textu exprimitur; non posterius. Unde si simili modo loqueretur præceptum auditionis sacri diebus festis, deberet differens de consilio Confessarii supplere postea missam; non alter, qui omittit ex malitia. Nec hic reportat commodum ex malitia, sed magnum incommodum, scilicet offensam Dei & legis transgressionem; quam alter sic procedendo non transgreditur.

48.
Iure saltem
Ecclesiastico
obligantur
fideles sum-
mere Viaticum.

Dico II. Satis constat fideles obligari iure Ecclesiastico (quidquid sit de iure divino) ad sumendum Viaticum in mortis articulo. Probat ex antiquissimis Conciliis. Nicæno can. 13. Carthaginensi IV. can. 77. & aliis, quæ cavent summopere ne morientes discedant sine Viatico. Unde consuetudo hæc ita est recepta; ut sine gravi scandalo nequeat violari. Quod est signum gravis obligationis. Quam etiam agnoscit communis sensus Doctorum & fidelium. Quare hunc salutarè morem deferendi Eucharistiam ad infirmos, ut eis ministretur Viaticum, omnino retinendum esse, & necessarium, confirmat Tridentinum sess. 13. c. 6. Hinc non sunt audiendi Sylvester V. Eucharistia 3. in principio, Caietanus V. Communio (quorum opinionem Emanuel Saputat probabilem) docentes, non esse mortale, si omittatur Communio in articulo mortis citra contemptum, ex quo moribundus impleverit Communionem paschalem.

Qualiter
sic compen-

Non est autem articulus mortis sic computandus, quasi Eucharistia debeat sumi

immediatè ante mortem: sic enim executio hujus præcepti frequenter esset impossibilis: sed sufficit, quòd in gravi morbo, etsi pluribus diebus ante mortem, sumatur, quantumvis ex devotione solent, sine memoria mortis aut hujus præcepti.

Sed peres, quid faciendum, si aliquis sanus existens communicaverit, & paulò post incidat in morbum, ex quo eodem die aut aliquo tempore postea moriatur? Respondetur communiter, non teneri talem rursus communicare eodem die (quod certum esse, ait Wiggers q. 80. a. 11.) immò nec posse: quamquam Nonnulli existiment saltem posse, immò aliqui etiam teneri, rursus communicare: tum quia est sensus & praxis communis: tum quia nulla est causa excusans à multiplicitate Communionis in una die: si enim foret aliqua causa, esset necessitas Viatici, cui jam est satisfactum: sicut si sanus occidendus eodem die communicasset. Quòd si uno aut altero die, immò sex vel octo diebus ante morbum communicaverit, consulenda omnino est iterata Communio; non est tamen præcepta juxta communionem Doctorum sententiam. Ratio generalis est, quòd talis moraliter loquendo verè communicaverit constitutus in articulo seu propinquitate mortis, etsi ignoraverit se in illo constitutum: quòd non obest impletioni præcepti; ut patet in eo, qui ignorans esse diem festum, audit Sacrum. Itaque talis verè accepit Viaticum in articulo mortis: itemque satisfecit fini præcepti.

Ex dictis sequitur milites in tutos et inculosum confictum, item eos qui in itinere sunt periculosam navigationem, similiter lethaliter vulneratos, & damnatos ad mortem, obligari ad communicandum. Unde etiam iudex obligatur reo dare tempus disponendi se ad Communionem, ut patet ex c. Super eo de Hæreticis in 6. ubi Alexander IV. præcipit dari Eucharistiam Hæreticis traditis brachio sæculari, si sufficientia poenitentiae signa dederint. Idem antea constitutum fuerat c. Questum 13. q. 2. etiam de iis, qui ob alia delicta erant extremo supplicio affiendi. Illud ipsum in Motu proprio edito anno 1569. mandavit Philippus II. tollens & prohibens morem contrarium. Denique conformiter ad prædictum Motum proprio hoc iudicibus præcepit Philippus II. Hispaniarum Rex anno 1569.

QUÆSTIO V.

Qualis Dispositio requiratur ex parte corporis?

Dico I. Ad sumptionem hujus Sacramenti requiritur jejunium. Patet ex generali Ecclesiæ consuetudine, quam ab Apostolis manasse testatur Augustinus Episcopus. 18. c. 11.

118. c. 6. Ubi etiam ait: *Placuit Spiritui sancto, ut in honorem tanti Sacramenti, in os Christiani prius Dominicum corpus intraret, quam exteri cibi: & ideo per unicum orbem mos ille servatur.* Eadem obligatio constat ex variis Conciliis *Carthaginensi III. c. 29. Constantiensi sess. 13.* & aliis. Quod autem in *Carthaginensi* permittitur, Eucharistiam sumi à non jejunis in die Cœnæ Domini, non est ab Ecclesia universalis receptum, vel potius est contraria consuetudine durum revocatum.

Requiritur autem certò ex praxi Ecclesiæ & sensu fidelium jejuniùm naturale; ita ut media nocte usq; ad tempus Communionis nihil sumptum sit, quòd aliquà ratione censeatur se habere & sumi per modum cibi vel potùs. Dico, à media nocte: quia etsi pro diversitate regionum vel etiam negotiorum dies variè censeatur inchoari, tamen communi Ecclesiæ sensu (quem exprimit *Rituale Romanum*) in hac materia censeatur inchoari à media nocte. Unde si paulò ante mediam noctem quis aliquid sumpserit, postet statim post mediam noctem communicare, quàmvis non dormierit, nec cibum digesserit. Nihilominus devotio & reverentia Sacramento debita exigit, ut sacer ille cibis profano non misceatur. Ideoque etiam convenit, ut post sacram escam non statim sumatur profana, sed ut pietati vacetur, & species prius consumantur; etsi de facto certum aliquod intervallum non sit præscriptum jure aliquo, quod adhuc sit in vigore.

Similiter congruum est, abstinere aliquantisper à sputis: quamquàm mox posteaquam satis confiterit nullum in ore fragmentum remansisse, non sit illicitum spuerre. Pariter nec illicitum est aromata ruminare ad sputa seu phlegmata provocanda. Species namque sacramentales, etsi adhuc indigestæ, in stomacho resident, sputum autem seu saliva ex capite in os defluit, juxta *Medicos*, ipsumque *S. Gregorium Homil. 10. in Ezech. ante med. art.* certè ex pulmonibus ascendit, non ex ventriculo, in quo cibis coquitur. Secus tamen foret, si adhiberetur aliquid excitans vomitum. Is enim non nisi, postquam consumptæ fuerint species, potest provocari; regulariter loquendo. Quod addo ob casum, quo vomitus esset citius provocandus ad conservationem vitæ, v. g. si hostia aut vinum veneno fuissent infecta.

Si horologia sonent inæqualiter, putant Aliqui non posse illo die communicare aut celebrare eum, qui post duodecimam in uno loco auditam aliquid sumpserit. Sed communius censent Doctores, quòd possit sequi tardius horologium, quando non constat illud errare: eò quod illa horologia se habent instar opinionum probabilium, vel saltem (quoniam nimis facile errant) quòd ex usu fidelium, & mente Ecclesiæ sint in simili materia mensura mediæ noctis, quam sequi

nobis liceat, cum ex mensura naturali nobis nihil certi constare possit. Existimant autem plures Doctores mediam noctem computandam præcisè à puncto, quo incipit sonare horologium, immo (ut vult *Præpositus* & alii) à primo sonitu præludii. Quod licet mathematicè loquendo verum videri posset; nihilominus nonnulli Doctores putant probabile horam v. g. duodecimam moraliter durare usque ad ultimum sonum; adeoque interim comedentem vel bibentem posse postfridie communicare.

Porrò illud habet se per modum cibi vel potùs, quod in stomacho digeritur sive alteratur. Illud autem sumitur per modum cibi aut potùs, quod sumitur per actionem quæ est comestio seu potatio, adeoque ab extrinseco ori impositum per se sumitur, etsi causà medicinæ, & in quantumcumq; parva quantitate. Quàmvis enim in jejunio Ecclesiastico parvitas materiæ cibi excuset à mortali, non tamen in hoc jejunio naturali: quia materia hujus præcepti non est abstinentia à cibo vel potu, sicut in jejunio Ecclesiastico, sed est abstinentia ab Eucharistia post cibum aut potum: quam graviter & meritò inhibere Ecclesia potest, uti abstinentiam à secunda vel tertia Cõmunione.

Hinc sequitur I. post modicum granum anisi, vel post unam aut alteram guttam voluntariè trajectam per os in stomachum, non licere sub mortali isto die communicare. Similiter Sacerdotè, qui in missa sumpserit ablutioem, non posse progredi ad ulteriorem missam celebrandã, prout etiam decernitur *c. Ex parte de Celebr. Missar.* Item qui ori imponunt saccharum, tabacum vel quæcumq; aromata, si ex eis quidpiam deglutiant post mediam noctem: idque etsi vesperi imponantur ori ad curandam raucedinè, catarrhum &c. quia hæc omnia censentur sumpta per modum cibi aut potùs. Idem est de sumptione medicinarum sive ciborum medicinalium; ut habet sensus fidelium & Ecclesiæ, quem expressit *Paulus V. in Rituali Romano Tit. de Cõmunione infirmorum* dicens: *Ceteris fidelibus, sanis videlicet, seu non infirmis ad mortem, nec etiam per modum medicinae ante aliquid sumere licet.*

Quòd si autem aromata vel tabacum in ore retineantur, aut etiã mastentur, ad confortandũ caput vel humores phlegmaticos evacuandos, & non deglutiantur, saltem post mediam noctè, non nocebunt jejunio; quia id agere non est verè comedere. Quòd si aliquid cum saliva descendat, uti natum est fieri, cum impediri nequeat, quin descendat saliva prædictis infecta, non obest jejunio, ut notat *Tannerus disp. 5. q. 8. dub. 4.* Eò quòd non sumatur instar cibi, sed salivæ, & huic immixtum; sicut quòd inter abluendum os, gustandum juscula, salivæ immixtũ transit in stomachum. Est tamen valde secdus & meritò per Ordinarios seu Ecclesiæ Prælatos extirpandus abusus quorundam jugiter

55. Quid se habeat, aus sumatur instar cibi & potùs.

Etsi minus fuerit, mortale est, postea communicare.

56. V. g. trajectum sit granum anisi.

Aromata, tabacum.

Medicina.

quasi, etiam mox ante celebrationem Missæ, tabacum ore masticantium, sicque ore factenti Sanctissima Mytheria fumentur.

57.
Quid de reliquiis que merdentes habent,

Item plerique docent de reliquiis intra dentes relictis ex die præcedenti, eas non quidem violare jejunium, quando involuntariè, sed tunc saltem quando voluntariè deglutiuntur: quamvis contrarium non sit etiã improbable, præsertim si reliquiæ non sint notabiles, quod docet *Tabiena & novissimè Arriaga d. 44. n. 12.* existimans alteram Sententiã nimis esse scrupulosam, neque Ecclesiam de hujusmodi reliquiis fuisse sollicitam.

Quid de papyro,

De papyro, si deglutiatur, est quoque controversia, an solvat jejunium naturale. Variis negantibus (inter quos *Marchant To. 2. Tribunal. Tract. 2. p. 2. Tit. 4. q. 2. in Examine quartæ dispositionis*) pluribus affirmantibus illam habere rationem cibi, quo nonnulla animalia vescuntur, ac digeri à stomacho instar herbæ, ex qua, uti filum lineum, originem ducit. De frusto ligni solidi, auri, plumbi, unguis, lanæ, officuli fructuum &c. quæ à stomacho etiam valido non digeruntur, sed inalterata egeruntur, censent Doctores passim, quod res hujusmodi deglutiendo non solvatur jejunium naturale. Aliud apparet de terra, quæ cibus est quorundam animalium, vel creta, aut crusta parietis, quam mulieres interdum sumunt, sive per modum cibi cum stultè imaginatâ voluptate, sive per modum medicinæ ad inducendum colorem pallidum.

frusto plumbi &c.

58.
Quid de transiectione salivæ, sanguinis,

Sequitur II. salivam, quæ in stomachum etiam voluntariè trajicitur, etsi fiat mox post oris abluionem, non impedire communionem. Similiter nec sanguinem aliosque humores ex cerebro aut gingivâ in os aut stomachum defluentes: quia non sumuntur ab extrinseco per modum cibi aut potûs. Secus est, si ex vulnere v. g. digiti sanguis fugatur & deglutiatur.

Aqua aut liquoris infusæ salivæ seu mixturæ transiensis.

Sequitur III. non impedire communionem, si quis dum os abluit, dum prægustat cibos, vinum, &c. aliquid fortuito transmittat: quia id non per modum cibi aut potûs, sed per modum salivæ censetur sumi. Quamvis secundum Doctores debeat hoc fieri in parva quantitate; aliàs impediret: tunc enim non censeretur transire per modum salivæ. *Præposito tamen q. 80. n. 40.* non videtur magnus faciendus scrupulus, quamvis paulò major quantitas casu transmittatur. Quod

Musca v. g. respiratione attracta, quæ expulsi nequeat, non obest jejunio naturali.

Sequitur IV. non impedire communionem, quòd cum aère, qui inspiratur, aliquid casu transmittatur in stomachum, v. g. musca, aliquæ guttæ pluvie vel pulveres: quia non attrahuntur per modum comestionis, sed respirationis.

59.
Dubius de jejunio an possit communicare.

Quid autem sciendum sit dubitanti, utrùm sit jejunus, controversant Doctores. Nam *Sanchez* & plures alii existimant non posse communicare, eò quòd possessio vi-

deatur esse præcepto. At *Lugo d. 15. n. 42.* censet posse communicare, si dubitet, an noctu aliquid comederit seu deglutiens, non autem, si certus se comedisit, dubitet, utrùm post mediam noctem. Sed hanc distinctionem impugnat *Dicasillo disp. 9. dub. 17. questio 4.* Cum quo & pluribus aliis verius dici videtur, licitum esse communicare, sive sit dubium de comestione, sive de tempore. Potest enim talis censeri possidere suam libertatem: cum enim jus habuerit v. g. cras communicandi, non potest dubium superveniens jûs seu possessionem juris præcedentem evertere.

Quare si petenti Communionem opponatur, eum non esse jejunum, id est, ipsum hodie comedisit vel bibisse, potest is negare, & opponenti incumbit onus probandi, qui non poterit probare contra dubitantem, sive de comestione, sive de comestionis tempore, quòd is hodie comederit; adeoque hic manet in possessione contra legem, quæ mandat, ne Communicet ille, qui ipsa die cibum vel potum sumperit.

Dices I. Præceptum est fumentis Eucharistiam jejunè; adeoque qui sic dubius eam sumit, dubitat, an præcepto adverteatur. Resp. dubitare ad summum speculative non practicè; utpote munitum possessione, vi cujus practicè judicat, quòd, quicquid sit de veritate dubii jejunii, non sit adstringendus præcepto arcenti à Communione. Sicut etsi sit Lex naturæ vetans usum seu retentionem rei alienæ, potest tamen eam licite usurpare seu retinere, ob antecedentem possessionem, cui nocere nequit dubium impedimentum superveniens.

Dices II. Qualitas non præsumitur, nisi probetur; ut tradunt Jurisperiti: ideoque dubius de ætate ad Ordinationem requisita non potest ordinari, sed debet positivè probare suam qualitatem seu ætatem legitimam: ergo in præsentem debet communicans probare se esse jejunum. Resp. quòd dum agitur de jure possessio amittendo, uti in præsentem fit, præsumatur qualitas debita, nisi ostendatur amissa: quæ tumvis dum agitur de jure obtinendo, deberet qualitas ad id obtinendum requisita ostendi, maximè si sit positivè prout fit in casu, quo quis præterdit Ordines suscipere, de cujus ætate dubitatur.

Aliter, seu aliis saltem verbis respondentem possit, qualitatem negativam, qualis est in præsentem, non debere probari, sed potius præsumi. Aut si probanda esset, certe non nisi modo negativo, puta; per hoc, quòd non constat de contrario. Aliud est de qualitate positiva, v. g. ætatis jure requisitæ ad Ordines. Et maximè de tali, quæ supposita tribuat jus ad functionem aliquam, v. g. ad visitandum, puniendum &c. Hinc si pro doctore puellæ consanguinæ relicta sit dos, dummodo ipsa non sit inhonestæ, debet quidem positivè ostendi consanguinitas, at abstinentia

Ab inhonestate satis probatur, dum non potest ostendi opposita inhonestas.

Hinc in praxi frequenter pacari possunt conscientiae volentium communicare, ac dubitantium, an os abluendo, aquam deglutierint aliter seu amplius, quam per modum salivae. Resolvendum enim est in favorem eorumdem, juxta praemissa.

61. Excipiuntur à Conclusionem nonnulli casus. Nam in primis infirmus constitutus in articulo mortis, si aliter commodè nequeat (in quo scrupulosè non est procedendum) potest communicare non jejunus: tunc enim

urget praecipuum communicandi, cui cedere debere aliud de jejunio naturali, docet praxis Ecclesiae, & Concilium Constantiense sess. 13. Unde non tenetur infirmus communionem differre cum notabili incommodo in sequentem diem, ut tunc possit jejunus communicare: nec etiam cum incommodo differre sumptionem medicinae aut cibi, vel curare, ut Eucharistia ad se deferatur noctu, ut notat Suarez & alii: & satis docet praxis, quae est optima legum interpret. Consonatque absolutus loquendi modus Ritualis Romani Tit. de Commun. infirmorum; ibi: *Potest Viaticum brevi morituris dari non jejunis*. Quod etiam de interficiendis verum est, quando non possunt commodè expectare, ut postero die jejunii Communionem sumant. Neque obligatur iudex executionem sententiae differre, ad hoc ut reus postridie jejunus communicare possit.

Qui potius reus ad hanc metam necessitatis adactus sit exemptus à lege non communicandi non jejunus, utpote obligatus lege fortius obligante de sumendo Viatico.

62. Sed dubitatur, an infirmus possit saepius in eadem infirmitate non jejunus Eucharistiam sumere? Respondetur autem, si mutetur status morbi, ita ut prius periculum mortis, in quo communicavit, moraliter evaserit, poterit in altero periculo superveniente, etsi postridie, iterum communicare non jejunus: tunc enim cessari potest periclitari velut ex alio morbo. Ita plerique Doctores. Immo etsi sit idem status morbi, valde probabile est & tutum in praxi, posse infirmum durante periculo mortis saepius communicare non jejunus, v.g. post octo vel decem dies; immo juxta alios etiam longè citius & saepius, praesertim quando infirmus est assuetus frequentius communicare. Ita contra Vasquez tenent Recentiores passim: nam (quicquid olim fuerit) hodie viget passim ea consuetudo, praesertim inter Regulares, per tot doctissimos & sanctissimos viros publicè approbata, sciente nec contradicente Ecclesia, à cujus usu haec facultas vim suam habet circa infirmos, ut patet ex Concilio Constantiensi citato. Et quamvis non teneatur tunc infirmus iteratò ad Viaticum; non videtur tamen

Ecclesia illud velle subtrahere in extrema hora constitutis.

Dices: Sacerdos non jejunus nequit celebrare ad communicandum infirmum à 63. Secus est de sacerdotem ad communicandum infirmum celebrante, loquin sine Viatico moriturum, ut habet communis sententia Doctorum contra Joannem Majorem, & paucos Recentiores, & probat praxis Ecclesiae: ergo neque potest moribundus non jejunus communicare. Resp. Neg. Conf. quia Ecclesia hoc privilegium concedit infirmo, non verò Sacerdoti. Sicut certum est Sacerdoti non licere celebrare sine sacris vestibus, nec juxta Doctores communissimè in fermentato (quicquid consequenter censuerit Joannes Major id licere) ad hoc ut infirmus praecipuum fortè divinum adimpleat, à quo proinde censetur excusatus, eo quòd nullus sit, qui ritè administret juxta legem Ecclesiae, ob reverentiam Sacramenti aliasque graves causas sancitam.

Secundus casus est, quando hoc postulat reverentia Sacramenti: ut si sit periculum irrogandae irreverentiae ab infidelibus, haereticis, animalibus, igne &c. Ita communitè Doctores.

Tertius casus est, quando occurrit necessitas perficiendi aut consummandi sacrificium. Ut in primis si Sacerdos sumpto calice advertat esse aquam, debet iterum consecrare vinum & sumere. Ubi notandum, Sacerdotem dum sumit calicem & gustat aquam, non debere expuere quod jam habet in ore: id enim indecens est. Secundo, si facta consecratione meminerit se non jejunum. Cujus si recordetur ante consecrationem, & privatim celebret, ita ut sine infamia & scandalo possit desistere, tutius est quòd desistat, juxta D. Thomam q. 83. a. 6. ad 2. Immo quòd absolute desistere debeat, docent Doctores passim. Qui tamen addunt, debere progredi, si celebret publice; ita ut ab altari sine gravi nota discedere non possit. Quòd simili casu etiam locum habet in Laico, qui existens in scamno communicantium recordaretur se non esse jejunum. Tertio, si post factam consecrationem, etiam unius tantum speciei, deficiat Sacerdos: tunc enim alius debet sacrificium perficere etiam non jejunus, si non adesset jejunus, ut declaratur in Concilio Toletano VII. can. 1. Gravius enim est, sacrificium manere imperfectum, quam Eucharistiam sumi à non jejunò.

Quartus casus est, si Sacerdos sumpta ablutione, quamdiu est in altari, advertat aliquas particulas suae primariae hostiae vel etiam aliarum à se tunc consecrarum potest eas sumere: sumptio enim illarum spectat ad complementum ejusdem sacrificii, & conflatur cum aliis moraliter unam actionem sacramentalem, in cujus initio servatum est jejunium naturale: neque enim est necessarium, immo nec

64. Excusat à jejunio Sacramenti reverentiae. Necessitas sacrificii perficiendi aut consummandi. Quid se sacerdos ante consecrationem recordetur se non jejunum. Aus desistat post consecrationem unius tantum speciei. 65. Vel post sumptam ablutionem advertat particulas consecratas

possibile, ut Sacerdos omnes omnino species sumat, antequam degustet alium potum: quia ante primam abluitionem nec potest ultimam guttam sanguinis ex calice haurire, nec in sumenda abluitione facere, ut restantes guttæ sanguinis prius deglutiantur, quam vinum. Unde improbanda est anxia quorundam in elambenda quasi ultima sanguinis guttâ cum nausea adstantium sollicitudo: quibus potius curæ esse deberet honestas in evacuando calice; cum longè minùs referat, quòd paulò plures fortasse sanguinis guttæ remanentes abluitionis vino misceantur. Sic etiam Sacerdos, si pars hostiæ in calicem immissa in eo post sanguinis sumptionem remaneat, potest curare infundi abluitionem in calicem, & illam partem simul cum abluitione sumere. Similiter, si dum Laicus communicat, adhæreat hostia palato illius, potest sumpto vino transmittere, quamquam moraliter loquendo aliquid vini prius deglutiat. Quemadmodum etiam, si infirmus non possit cibos transmittere, potest ei dari parva hostiæ particula simul cum vino imposita cochleari deglutienda.

Dixi, *quandam est in altari*, etiam si cui interruperit actionem sacrificii distribuendo communionem, aut etiam legerit orationes post Communionem. Quando tamen recessit ab altari, censetur ministerium suum explevisse, & consequenter non posset hoc titulo sumere, sed deberet se gerere, sicut cum aliis quæ in hoc sacrificio non essent consecratæ; ut docent communiter Doctores: etsi nonnulli extendant etiam ad Sacerdotem qui peruenit ad sacrificium, quamdiu saltem indutus adhuc est vestibus sacris.

Dixi etiam, *particulas sue principalis hostiæ vel altarum*: nam reliquiæ alio tempore consecratæ cum non spectent ad completionem huius convivii & sacrificii, debent asservari, si commode fieri potest, juxta Doctores communiter contra quendam *Philibertum Marchinum*. Si tamen id commode fieri nequeat, debent ob reverentiam Sacramenti sumi etiam extra altare. Quemadmodum quoque inventæ reliquiæ, de quibus dubitatur, an sint consecratæ, possunt sumi post sumptionem calicis vel post abluitionem.

Pro praxi notat *Diana P. 3. Tract. 4. res. 45.* si similes reliquiæ consecratæ inveniuntur in Ecclesia ubi non est celebranda alia missa, nec asservatur Eucharistia, posse & debere sumi à Sacerdote non jejuno, etiam post absolutum sacrum.

Ex his patet, quòd dum ciborium est purgandum, particulae sint sumendæ ante abluitionem, quantum fieri potest: quæ autem ob parvitatem aliàs non possunt antè sumi, possunt sumi cum vino aut aquâ missâ in ciborium.

Dico II. Nulla alia dispositio ex parte corporis graviter obligans requiritur, utpote nullo jure præscripta. Quod enim Concilium *Braccarense III. c. 3.* (& refertur c. *Ecclesiastica dist. 23*) præcipit, ut Sacerdos etiam laicaliter communicans non aliter accedat quam oratio seu stolâ utroque humero circumsepis; alioquin excommunicationi debita subiacet; non est in usu: ut testatur *Azorius* & plures alii apud *Diana P. 1. Tract. 14. de Celebr. missar. resol. 20.* sic saltem ut amplius non obliget. Similiter etiam olim præceptum aliquod fuit (quod opinatur *Vasquez*) ut polluti & feminæ tempore menstruorum, & qui habuissent copulam conjugalem, abstinerent certo tempore à Communionem; illud tamen amplius non vigere fatentur Doctores.

Cavendum tamen est in infirmis periculum vomitûs, de quo si dubitetur, poterit Sacerdos resolvere juxta iudicium medicorum, vel ex qualitate & interrotatione v. g. tussis &c. ipse iudicium ferre, ut pro majori cautela tentare prius dando hostiam non consecratam. Alioquin semper id diligenter curandum est, ne etiam Viaticum tribuatur à quibus ob phrenesim vel continuam tussim aliumve similem morbum, aliqua indecentia cum injuria tantum Sacramenti timeri potest; ut ait *Paulus V. in Rit. Romano Tit. de Commun. Infirmorum.*

Insuper ex condecenci, & subinde juxta multos sub veniali requiritur, quòd non præcesserit pollutio, maxime culpabilis, utpote etsi culpa fuerit per confessionem detecta, quando relinquit alterationes corporis, & distractiones animi, ac hebetudinem quamdam mentis. Reverentia enim Sacramenti postulat corpus & animum ab his liberum. Quòd si tamen rationabilis causa suaderet, posset licitè & decenter communicari, modò pro viribus voluntas illius motibus & distractionibus repugnet. Unde conjugibus sequenti die communicari, dissuadenda est petitio debiti conjugalis, nisi rationabilis causa præter voluptatem intercedat: quia talis actus, præsertim causâ voluptatis adhibitus, nimiam alterationem corporis & circa spiritualia distractionem solet posse relinquere. Redditio debiti, quæ subterfugi non potest, faciliè purgatur, etiam quoad congruentiam, singulari Communionis affectu. Cæterum in his arbitretur prudens Confessarius, prout secundum Sacramenti reverentiam & animarum serium profectum viderit expedire. Uti sæpè in piis hominibus non expedire differri Communionem titulo pollutionis nocturnæ involuntariæ.

66. Idem quam dicitur est in altari.

Quid si ab hoc recesserit.

vel particula sint alio tempore à se consecrata.

Corollarium prædictum.

QUE